

Llythrennedd – Darllen ar draws y cwricwlwm Y Cyfnod Sylfaen

		Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen	<ul style="list-style-type: none"> dewis deunyddiau darllen gan gynnwys llyfrau adnabod bod geiriau'n cael eu ffurfio o ffonemau (seiniau) a bod ffonemau'n cael eu cynrychioli gan graffemau (llythrennau ysgrifenedig): <ul style="list-style-type: none"> cyfuno cyfuniadau o lythrennau segmentu cyfuniadau o lythrennau darllen geiriau syml megis geiriau cytsain-llafariad-cytsain darllen penawdau a thestunau syml gan adnabod geiriau aml eu defnydd dangos ymwybyddiaeth o'r atalnod llawn wrth ddarllen dangos ymwybyddiaeth o'r gwahaniaeth rhwng storiâu a thestunau gwybodaeth deall ystyr nodweddion gweledol y testun, e.e. <i>darluniau, ffotograffau, diagramau a siartiau</i> adnabod geiriau a lluniau ar sgrin a deall eu hystyr 	<ul style="list-style-type: none"> dewis deunyddiau darllen ac esbonio ystyr testun a pham maent yn ei hoffi defnyddio'r strategaethau darllen a ganlyn yn fwyfwy annibynnol: <ul style="list-style-type: none"> strategaethau ffonig i ddatgodi geiriau adnabod geiriau aml eu defnydd cliwiau'r cyd-destun, e.e. <i>gwybodaeth flaenorol</i> cliwiau graffig a chystrawennol hunan-gywiro gan gynnwys ailddarllen a darllen ymlaen darllen testunau addas yn gywir ac yn rhugl darllen ar goedd gan roi sylw i'r atalnod llawn a'r gofynnod darllen ar goedd â mynegiant, gan ddangos ymwybyddiaeth o'r ebychnod a dyfynodau adnabod nodweddion testun syml megis teitlau a lluniau er mwyn esbonio'r testun chwilio am gliwiau yn y testun er mwyn deall gwybodaeth deall ystyr nodweddion gweledol a'u cysylltiad â'r testun ysgrifenedig, e.e. <i>darluniau, ffotograffau, diagramau a siartiau</i> adnabod geiriau a lluniau ar sgrin sy'n gysylltiedig â phwnc 	<ul style="list-style-type: none"> dewis deunyddiau darllen yn annibynnol gan roi rhesymau dros eu dewisiadau defnyddio'r strategaethau darllen a ganlyn yn fwyfwy annibynnol ar gyfer ystod ehangach o destunau cyfarwydd ac anghyfarwydd: <ul style="list-style-type: none"> strategaethau ffonig adnabod geiriau aml eu defnydd cliwiau'r cyd-destun, e.e. <i>gwybodaeth flaenorol</i> cliwiau graffig a syntactig hunan-gywiro, gan gynnwys ailddarllen a darllen ymlaen darllen ystod ehangach o destunau addas yn fwyfwy cywir a rhugl darllen ar goedd gan roi sylw i'r atalnodi, gan gynnwys atalnod llawn, gofynnod, ebychnod a dyfynodau, gan amrywio goslef, llais a chyflymder adnabod a defnyddio nodweddion testun, e.e. <i>teitlau, penawdau a lluniau</i>, i ganfod a deall gwybodaeth benodol chwilio am eiriau allweddol i ganfod am beth mae'r testun yn sôn defnyddio holl nodweddion gwahanol y testunau i ddeall eu hystyr, e.e. <i>lluniau, siartiau a'r cynllun</i> adnabod geiriau allweddol er mwyn chwilio am wybodaeth ar sgrin, a newid y geiriau chwilio yn ôl yr angen
	Ymateb i'r hyn a ddarllenwyd	Darllen a deall	<ul style="list-style-type: none"> ail-ddweud storiâu cyfarwydd mewn ffordd syml adnabod gwybodaeth o destun gan ddefnyddio nodweddion gweledol a geiriau perthnasu gwybodaeth a syniadau o destun gyda phrofiad personol 	<ul style="list-style-type: none"> ail-ddweud digwyddiadau o ddarn o naratif yn y drefn gywir codi gwybodaeth sy'n gysylltiedig â gwrthrych testun dwyn i gof fanylion o destunau gwybodaeth defnyddio profiad personol er mwyn gallu deall testunau'n well
	Ymateb a dadansoddi	<ul style="list-style-type: none"> dangos diddordeb mewn llyfrau a deunyddiau darllen eraill ac ymateb i'w cynnwys dilyn testunau sy'n cael eu darllen iddynt gan ymateb yn briodol. 	<ul style="list-style-type: none"> mynegi barn am wybodaeth yn y testun archwilio iaith, gwybodaeth a digwyddiadau mewn testunau gwneud cysylltiadau rhwng testunau a ddarllenwyd a gwybodaeth arall am y pwnc. 	<ul style="list-style-type: none"> mynegi barn am wybodaeth gan ddefnyddio manylion o'r testun dangos dealltwriaeth a mynegi barn am iaith, gwybodaeth a digwyddiadau mewn testunau gwneud cysylltiadau rhwng testunau a ddarllenwyd a gwybodaeth newydd am y pwnc.

Llythrennedd – Darllen ar

draws y cwricwlwm

Cyfnod Allweddol 2

		Blwyddyn 3	Blwyddyn 4	Blwyddyn 5	Blwyddyn 6
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio ystod o strategaethau i ddeall ystyr geiriau a brawddegau, gan gynnwys gwybodaeth am ffoneg, gwreiddiau geiriau, teuluoedd geiriau, cystrawen, trefn testun a gwybodaeth flaenorol am y cyd-destun darllen testunau gwybodaeth byr yn annibynnol gan ganolbwyntio darllen ar goedd gan ddefnyddio atalnodi i helpu'r mynegiant cip ddarllen (sgimio) i gael trosolwg ar destun, e.e. <i>pwnc, pwrpas</i> chwilio am wybodaeth benodol mewn testunau gan ddefnyddio cynnwys, mynegeion, geirfâu, geiriaduron defnyddio cliwiau gweledol, e.e. <i>darluniau, ffotograffau, diagramau a siartiau</i>, er mwyn gwella dealltwriaeth adnabod dibenion gwahanol testunau, e.e. <i>rhoi gwybodaeth, cyfarwyddo, esbonio</i> adnabod sut mae testunau'n cael eu trefnu, e.e. <i>rhestr, pwyntiau â rhifau, diagramau â saethau, tablau a phwyntiau bwled</i> dod o hyd i wybodaeth ar dudalennau gwe gan ddefnyddio nodweddion sgrin, e.e. <i>barrau offer, barrau ochr, penawdau, saethau</i> 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio ystod o strategaethau i ddeall ystyr geiriau a brawddegau, gan gynnwys gwybodaeth am ffoneg, gwreiddiau geiriau, teuluoedd geiriau, cystrawen, trefn testun a gwybodaeth flaenorol am y cyd-destun darllen testunau, gan gynnwys testunau heb fawr o gliwiau gweledol, yn annibynnol, gan ganolbwyntio defnyddio dealltwriaeth o gystrawen y frawddeg ac atalnodi i ddeall ystyr cip ddarllen (sgimio) i gael prif neges testun neu'r prif syniad mewn pennod llithr ddarllen (sganio) am wybodaeth benodol gan ddefnyddio amryw o nodweddion mewn testunau, e.e. <i>teitlau, darluniau, geiriau allweddol</i> adnabod sut mae testunau'n gwahaniaethu yn ôl eu pwrpas, eu strwythur a'u cynllun dod o hyd i wybodaeth a syniadau ar dudalennau gwe, gan ddefnyddio gwahanol ffyrdd o chwilio ac asesu pa ffyrdd yw'r rhai mwyaf effeithlon 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio ystod o strategaethau i ddeall ystyr geiriau a brawddegau, gan gynnwys gwybodaeth am ffoneg, gwreiddiau geiriau, teuluoedd geiriau, cystrawen, trefn testun a gwybodaeth flaenorol am y cyd-destun darllen testunau estynedig yn annibynnol am gyfnodau cyson adnabod sut mae atalnodi'n perthyn i gystrawen brawddeg a sut mae ystyr yn cael ei lunio mewn brawddegau cymhleth defnyddio ystod o strategaethau i gip ddarllen (sgimio), e.e. <i>dod o hyd i'r geiriau neu'r ymadroddion allweddol, y byrdwn, y prif syniadau, themâu</i> llithr ddarllen (sganio) i ddod o hyd i fanylion penodol gan ddefnyddio trefnyddion graffig a thestunol, e.e. <i>is-benawdau, diagramau</i> adnabod nodweddion testunau, e.e. <i>cyflwyniad i bwnc, dilyniant, darluniau, i ba raddau y mae'n ffurfiol</i> defnyddio gwybodaeth o ffynonellau yr ymddiriedir ynddynt ar sgrin ac ar bapur, gan dethol a llawrlwytho yn ôl yr angen 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio ystod o strategaethau i ddeall ystyr geiriau a brawddegau, gan gynnwys gwybodaeth am ffoneg, gwreiddiau geiriau, teuluoedd geiriau, cystrawen, trefn testun a gwybodaeth flaenorol am y cyd-destun darllen testunau cymhleth yn annibynnol am gyfnodau cyson deall sut gall atalnodi amrywio, gan effeithio ar gystrawen ac ystyr y frawddeg, e.e. <i>Ces i gacen(,) siocled a chaws i de</i> defnyddio ystod o strategaethau i ddod o hyd i wybodaeth, e.e. <i>cip ddarllen (sgimio) am gynnwys bras, llithr ddarllen (sganio) am fanylion</i> darllen yn fanwl, gan wneud nodiadau at ddibenion penodol chwilio ar y rhyngwrwd yn ofalus gan benderfynu pa ffynonellau i'w darllen a'u credu
	Ymateb i'r hyn a ddarllenwyd	Darllen a deall	<ul style="list-style-type: none"> nodi'n gywir bwnc a phrif syniadau testun, e.e. <i>drwy uwcholeuo, gan ddefnyddio geiriau allweddol y testun</i> dod i gasgliad ynglŷn â syniadau a gwybodaeth drwy gysylltu gosodiadau pendant, e.e. <i>achos ac effaith</i> cymryd diddordeb mewn gwybodaeth y tu hwnt i'w profiad personol 	<ul style="list-style-type: none"> nodi'n gywir y prif syniadau a'r wybodaeth ategol mewn testunau dod i gasgliad ynglŷn â'r cysylltiadau rhwng gwybodaeth, e.e. <i>dilyniant, pwysigrwydd</i> archwilio gwybodaeth a syniadau'r tu hwnt i'w profiad personol 	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth o'r prif bwyntiau a'r manylion arwyddocaol mewn testunau, e.e. <i>map meddwl gan osod syniadau yn nhrefn pwysigrwydd, siart lif sy'n nodi proses</i> dehongli ystyr nad yw wedi'i ddatgan yn bendant, e.e. <i>beth sy'n digwydd nesaf?, pam gwnaeth hilef hynny?</i> adnabod ac archwilio syniadau a gwybodaeth sydd o ddiddordeb iddynt
	Ymateb a dadansoddi	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio gwybodaeth o destun wrth drafod neu wrth ysgrifennu gwneud cysylltiadau rhwng yr hyn y maent yn ei ddarllen a'r hyn y maent eisoes yn ei wybod a'i gredu am y pwnc. 	<ul style="list-style-type: none"> dewis a defnyddio gwybodaeth a syniadau o destunau deall sut y gall rhywbeth gael ei gynrychioli ar ffurfiau gwahanol, e.e. <i>delwedd symudol, aml-foddol a phrint</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> cydgasglu a threfnu gwybodaeth a syniadau o ffynonellau gwahanol dehongli'r hyn y mae awdur yn ei feddwl am y pwnc, e.e. <i>edmygu person hanesyddol, diddordeb yn unig mewn ffeithiau</i> pwysu a mesur a yw'r cynnwys yn ddibynadwy, e.e. <i>ydy ffotograffau'n fwy dibynadwy na lluniau?</i> 	<ul style="list-style-type: none"> cydgasglu a gwneud cysylltiadau, e.e. <i>blaenoriaethu, categoreiddio</i>, rhwng gwybodaeth a syniadau o ffynonellau gwahanol gwahaniaethu rhwng ffeithiau, damcaniaethau a barn ystyried safbwyntiau awduron gwahanol ar yr un pwnc, e.e. <i>mae llygod mawr yn ddiddorol neu'n broblem</i> ystyried a yw testun yn effeithiol i gyfleu gwybodaeth a syniadau.

Llythrennedd – Darllen ar draws y cwricwlwm Cyfnod Allweddol 3

		Blwyddyn 7	Blwyddyn 8	Blwyddyn 9
Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:	Mae dysgwyr yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio’u gwybodaeth am y canlynol: <ul style="list-style-type: none"> – tarddiadau a theuluoedd geiriau – cystrawen, strwythur y frawddeg a strwythur testun cyfan – cynnwys a chyd-destun i wneud synnwyr o eiriau, brawddegau a thestunau cyfan defnyddio ystod o strategaethau, e.e. <i>darllen cyflym, darllen agos, anodi, rhagfynegi</i>, i gip ddarllen (sgimio) testunau i gael y neges, y syniadau a’r themâu allweddol, a’u llithr ddarllen (sganio) am wybodaeth fanwl asesu ansawdd a dibynadwyedd gwybodaeth ar dudalennau’r rhyngwrwyd gan ystyried o ble mae’n dod a gwirio pa mor gywir yw hi 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio’u gwybodaeth am y canlynol: <ul style="list-style-type: none"> – tarddiadau a theuluoedd geiriau – cystrawen, strwythur y frawddeg a strwythur testun cyfan – cynnwys a chyd-destun i wneud synnwyr o eiriau, brawddegau a thestunau cyfan defnyddio ystod o strategaethau, e.e. <i>darllen cyflym, darllen agos, anodi, rhagfynegi</i>, i gip ddarllen (sgimio) testunau i gael y neges, y syniadau a’r themâu allweddol, a’u llithr ddarllen (sganio) am wybodaeth fanwl dewis a dethol pa ffynonellau ar y rhyngwrwyd i’w llawrlwytho neu i’w dyfynnu, yn ôl eu dibynadwyedd a’u perthnasedd 	<ul style="list-style-type: none"> defnyddio’u gwybodaeth am y canlynol: <ul style="list-style-type: none"> – tarddiadau a theuluoedd geiriau – cystrawen, strwythur y frawddeg a strwythur testun cyfan – cynnwys a chyd-destun i wneud synnwyr o eiriau, brawddegau a thestunau cyfan defnyddio ystod o strategaethau, e.e. <i>darllen cyflym, darllen agos, anodi, rhagfynegi</i>, i gip ddarllen (sgimio) testunau i gael y neges, y syniadau a’r themâu allweddol, a’u llithr ddarllen (sganio) am wybodaeth fanwl defnyddio’r rhyngwrwyd yn llawn gan dethol yn ofalus er mwyn diweddarau, ehangu a dyfnhau dealltwriaeth o wybodaeth, syniadau a materion
	Ymateb i’r hyn a ddarllenwyd	Darllen a deall	<ul style="list-style-type: none"> canolbwyntio wrth ddarllen testunau, ar sgrin ac ar bapur, sydd yn newydd iddynt gan ddeall yr wybodaeth sydd ynddynt dewis y prif bwyntiau mewn testunau ac adnabod sut mae gwybodaeth a thystiolaeth yn cael eu defnyddio i’w hategu darllen rhwng y llinellau gan ddehongli a dod i gasgliad adnabod sut trefnir testun, e.e. <i>yn rhesymegol neu’n thematig</i>, er mwyn gwneud i’r cynnwys fod yn eglur ac yn llawn gwybodaeth dilyn syniadau cychwynnol sydd o ddiddordeb iddynt drwy wneud rhagor o ymchwil ymchwilio 	<ul style="list-style-type: none"> canolbwyntio wrth ddarllen testunau, ar sgrin ac ar bapur, sydd yn newydd iddynt gan ddeall yr wybodaeth sydd ynddynt dod o hyd i wybodaeth a thystiolaeth ychwanegol o ffynonellau gwahanol a’u defnyddio’n ddethol defnyddio, casglu a dehongli i ddeall haenau o ystyr gwneud cysylltiadau rhwng testunau, eu themâu a’u cynnwys ffeithiol ac adnabod unrhyw bwyntiau sy’n cytuno â’i gilydd neu sy’n gwrth-ddweud ei gilydd darllen o amgylch pwnc sydd o ddiddordeb iddynt a datblygu dealltwriaeth ehangach drwy ymchwilio
	Ymateb a dadansoddi	<ul style="list-style-type: none"> cydgasglu a chrynhoi gwybodaeth berthnasol, e.e. <i>dwyn ynghyd a chrynhoi ffeithiau a syniadau am bwnc</i>, o destunau gwahanol gwahaniaethu rhwng ffeithiau, damcaniaethau a barn gan ddefnyddio tystiolaeth i ddangos y gwahaniaethau cymharu safbwyntiau ar yr un pwnc a phwyso a mesur p’un yw’r mwyaf dilys gwerthuso cynnwys, cyflwyniad ac apêl testun. 	<ul style="list-style-type: none"> crynhoi a chyfuno gwybodaeth, e.e. <i>cyfrif cryno o bwnc eang</i>, gan ddefnyddio ffynonellau gwahanol gwahaniaethu rhwng rhagfarn a barn wrthrychol gan esbonio sut maent yn wahanol adnabod gwahanol safbwyntiau ar bwnc ac unrhyw feysydd lle ceir cytuno a gwrth-ddweud gwerthuso testunau yn ôl eu hansawdd a’u lefel diddordeb. 	<ul style="list-style-type: none"> cyfuno a dadansoddi gwybodaeth er mwyn hybu dealltwriaeth ddofn, e.e. <i>o achosion, canlyniadau, patrymau</i>, gan ddefnyddio ffynonellau gwahanol gwahaniaethu rhwng ffeithiau/tystiolaeth a rhagfarn/dadl adnabod gwahanol ddehongliadau ar ffeithiau a gwybodaeth a’u cloriannu gwerthuso pa mor ddefnyddiol a dibynadwy yw testunau.

Ymestyn

Elfennau	Agweddau	Mae dysgwyr yn gallu gwneud y canlynol.
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen	Mae'r dysgwyr yn adeiladu ar eu sgiliau a'u profiadau drwy ddarllen ar draws y cwricwlwm i ymdrin â thestunau print, testunau ar sgrin a thestunau aml-foddol yn rhwydd. Mae ganddynt strategaethau i ymchwilio i ddadleuon ac ymdrin â phynciau anghyfarwydd, gan gydnabod eu ffynonellau. Maent yn defnyddio technegau (cip ddarllen (sgimio), llithr ddarllen (sganio), anodi, rhagfynegi) i gywain ystyr o destunau heriol. Maent yn deall pwyntiau amlwg a hefyd arlliwiau ystyr ac maent yn ymwybodol fod modd dehongli dadleuon a syniadau mewn ffyrdd gwahanol.
Ymateb i'r hyn a ddarllenwyd	Darllen a deall	Maent yn gallu esbonio sut mae testunau'n defnyddio geiriau, dyluniadau, diagramau a delweddau i gyfleu ystyr a dylanwadu ar y darlennydd/gwylwr a gallant werthuso pa mor effeithiol yw'r technegau hyn. Maent yn defnyddio'r we'n ddeallus, gan ymchwilio'n ddewisol ac asesu dilysrwydd ac arwyddocâd eu canfyddiadau. Maent yn dangos eu dealltwriaeth drwy ddadansoddi, cyfuno a herio'r hyn a ddarllenant.
	Ymateb a dadansoddi	